

BEYBABA

*arar aynasında çarşıların
mor sakallı bir hattat
ömrüne bir nişan*

Her sabah elimi yüzümü ova ova sabunlar, ayaklarımı sudan geçirir, ensemi ıslatmışım. Çayımı içince ayaklarım bütün hantallıklarına karşın dışarıya sürüklermiş beni; her seferinde Kemeraltı'nda, önce Meserret'te sonra bu kahvelerde bulurmuşum kendimi. Bu ses, elimdeki bu şeytanminaresine doldurulmuş ses, beni yönetirmiş. Kuşlukta şu Anafartalar Caddesi'nin sonuna dek yürüyecekmışim gibi bir hızla akarmış düşüncelerim ama hiçbir şey düşündüğüm gibi olmamış. Yaşamda da hiçbir şey baştan düşündüğümüzce olmadığı gibi. Bazen bir kadının savrulan saçları, bazen bir çırağın temiz bakışları cebimdeki şeytanminaresinden bilincime sızar, benliğime egemen olur, ruhumu bir köşede kıstırır; en yakın kahvehaneye çöküvermişim. Şu topal ayağımın sızısı olmasa köşe bucak dolaşmışım bir kadının bedeninde dolaşır gibi, Kemeraltı denen aşuftenin bütün sokaklarını.

"Gül parmaklı şafakta" düşermiş aklıma Meserret'in ortasındaki çeşme. Onu görmeden, suyun sevincini iliklerimde duyup damarlarımda akıtmadan geçmezmişim oradan. Sonra da eski hanların avlularına, gölgeliklere, sokak aralarındaki küçük alanlara gidermişim ayak ayak. Konuşmaya başladığımda sözcükler beni sürükler, onların seslerinden doğan çağılıtiya kaptırmışım kendimi. Kendime anlatmışım her şeyi, yaşadıklarımın mayalanarak kabaran yüreğimi susturmaya çalışmışım konuşarak.

Öyküler konuşa konuşa yerini bulur.

Meserret'in yüksek tavanı, sakinleri, kanaryası, at yarışçıları, totocuları, lotaryacıları... yalnızlığımı unutturur sanırmışım. Ortasındaki çeşmede sıçrayıp duran sular, küçük beyaz top...

Zamanların birbirine geçtiği, gecenin gündüze, gündüzün geceye gebe kaldığı, alazlarla belirlenmiş; dumanla, isle boğulmuş görüntülerin içimi yaktığı günlerde olurmuş benim böylesi tutaraklarım. Bu çarşı, benim bildiğim Meserret Oteli midir şimdi?

Her şey nasıl da görünmez bir hızla değişip duruyor;

Tanrım durdur şu zamanı!

Daha hanın girişinde görünür görünmez, ocakçı, ayakçıya gösterirmiş:

“Seninki geldi.”

İlk zamanlar ayakçı, hem alaycı hem gittikçe büyüyen ünümden büyülenerek koşarmış:

“Beybaba hoş geldin” deyip koluma girer, her zaman üstünde halı minder bulunan koltuğa götürürmüş beni. Kutsal bir şeye dokunurcasına, kırmaktan çekinir gibi, görkemli bir salonda bütün erkeklerin başını döndüren bir güzelin koluna girer gibi girermiş koluma. Bunu, hem çevredekileri güldürmek için hem de “Varsa bir mucizesi benim için de bir iyilik düşünür” beklentisiyle yaparmış. Oysa beklentiyle yapılan iyiliğe, yardıma böyle adlar verilmeyeceğini bilmiyormuş zavallı. Bilmemek, ne büyük körlük! Sesim, içinde hem bir hoşnutluk, hem bir hınzırlık edası taşıyarak varırmış çocuğun kulaklarına.

“Hoş buldum evlat, hoş buldum.”

Ocakçı da garson da benden yalnız bu sözü işitirlermiş.

Başkalarıyla olur olmaz iki söz ettiğim görülmezmiş. İçimde tutuşan düşüncelerin yakıcı sözcükleriyle yaşarmışım, konuşmaya başladığımda çevredeki nesnelere, varlıklar dile gelir, öykülerime

omuz verirmiş. Bütün nesnelere, duvarlar, mermer havuzun fıskiyesindeki su; suyun tepesinde dönüp duran o küçük beyaz top, sandalyeler, türlü boyda boyada tahta masalar, plastik masalar, örtüleri yeşil kaşe kumaşla kaplanmış masalar fısıldaşmış sevinerek:

“Meserret Masalcısı geldi.”

Konuşmaya gelirmişim, yalnız konuşmaya.

Konuşmak insanın yarasını sağaltır. Acısının derinlerdeki köklerini bir mıh gibi çeker çıkarır yüreğin içinden. Konuşmak unutmaktır; konuşmak anımsamak; acılarını savurmak, başka ruhlara aktarmaktır. Yaralanmaktır yeniden, yaralarla yaşamayı öğrenmek, adını koymadan yaraları kutsamak. Konuşmak yaralamaktır suskun akılları. Sözcükler merhemdir, yumuşatır iç acılarımızı; kimi zaman kezzaba döner sözcüklerin seslerine gizlenen öykülerin ruhumuza serptiği zamanlar. Sözcükler ağılıdır. Neşelidir. Umutludur. Sözcükler gelecektir.

Konuşmayı ben istemedim. Sustum, yıllarca sustum ama rahat bırakmadı beni, belleğimde mayalanan, yakama yapışan öyküler. Onlardan kurtulmak için, onlar peşimi bıraksınlar diye konuşuyorum. Ne ki konuştuğumda çoğalıyorlar. Konuştukça içime esen bir rüzgârla yelkenimi şişirip beni de sürüklüyorlar açık denizlere.

Bütün yaşadıklarımızı anımsıyorum. Anımsamak acı verir insana. Anımsamak özletir. Düşlerini geri getirir, unutturur anımsamak elimizdekini. Anımsamak delirtir insanı.

O, karanlıkta, ateşin, dumanın içinde yitip birkaç ay sonra evinde görülen kadın, rüzgârıyla gönülleri dalgalandıran kadın değildi artık. Çocukların çiğlıkları, dışarıdaki gürültüler arasında alevlerin bir ısıtıp bir kararttığı kuyudaydı nicesi. Sesini arayıp arayıp duvarlara başını vuran, kendini de düşlerini de ateşli boşluklarda bırakan kadın değildi.

O, n'oldu, ona ne oldu?

Soruların karşılıksız kaldığı kıyı.

Umutların boşa çıktığı uçurum.

Beş kat mı altı kat mı yüksek, seslerin bir gidip bir geldiği Şahmeran'ın kuyusu! Onu, ellerimin arasında kaybolduğu ânı bile anımsayamadığım, alevlerin arasında varmış gibi duyumsayıp ellerine ulaşamadığım kadını arıyorum. Bir körebe oyununda mıydık? Daracık kuyunun ikimizi de pek çok kişiyi de büyük, umut dolu gelecekleri de yuttuğunu havsalam almıyor.

Bir paçavra düşüyor, alevli, is kokulu bir paçavra! Genzime doluyor acı bir koku, sesim yanıyor. Saç kokusu, yanık deri kokusu! Yitiriyorum, acının ateşten pençelerinde bütün zamanları yitiriyorum.

Öykümüz burada, Meserret'te başlar. Derler ki...

Kendine geldiğinde bir hastane odasıydı. Başı, yüzü, omzu, bir ayağı kalçalarına dek sargılar içinde. Bir gözüne küçük bir ışık geliyor. Beyaz bir dünya burası. Beyaz, düz, sonsuzluğu barındıran bir dünya. Gölgele bile beyaz görünüyor tek gözüne.

“Neredeyim ben?”

Omzuna sakın bir el dokunuyor.

“Sonunda konuştunuz. Güvendesiniz.”

“Neredeyim ben?”

“Hastanede.”

“Ben neredeyim, lütfen söyleyin. Bu boşluk ne böyle?”

“Boşluk mu? Hastane burası, boşluk filan değil.”

Ses, bir yakından geliyor bir uzaktan.

“Durun, gitmeyin. Siz kimsiniz?”

“Ben Doktor Metin.”

İşitmiyor. Kulaklarında dünyanın uğultusu var. Yıldızların sessizliğinde geceleri işitilen, dünyanın dönerken çıkardığı sese benzer bir uğultuyla dönüyor başı.

“Ne oldu bana? Neden buradayım? Biriniz yanıtlasın beni.”

“Büyük bir kazadan kurtuldunuz. Yaralısınız.”

“O nerede? O n’oldu?”

“Kimi soruyorsunuz?”

“Benim öteki yarım n’oldu? O nerede?”

“O da kim?”

“Karım ne oldu, ona ne oldu?”

“Karınız da kim? Adı ne?”

“Onu söyleyin, ona n’oldu?”

“Adı ne karınızın?”

“Karım benim, öteki yarım.”

Doktor, yanındakine konuşuyor:

“Hafiften bir bellek kaybı var hastada. İşitmeyle de ilgili olabilir. Dudaklarımıza göre konuşuyor sanırım. Derin sarsıntılar sonrası böylesi durumlar çıkar ortaya. Düzeler; bir aydır kendinde değildi. Bu da büyük bir gelişme sayılır.”

Sesler uzaklaşıyor yanından. Büyük bir boşluğa sorar gibi soruyor durmadan:

“Karım benim, öteki yarım ne oldu?”

İlaç kokuyordu oda; sargı bezlerine sarı, koyu kahverengi yanık merhemleri sürülüyor, yenileri sarılıyordu yaraların üzerine. Beyaz tozlar, sızlayan kolu, boynu, kulağının arkası, saçlarının dibini, bacakları... Bedeninin ondan gitmiş bir bölümü. Yarım mıydı? Yarım mı kalacaktı?

Yumuşak, sıcak bir el dokunuyor alnına. Annesinin eli sanıyor bir an. Bir yanılısama. Acıyan teninde sağaltıcı bir etki bırakıyor ama kim bu?

Tam göremiyor. Yine beyaz bir gölge var karşısında.

Usul usul konuşuyor gölge. Kulaklarının dibinden geçiyor sesi ama bir türlü sözcükler anlağına düşmüyor. Başını seslerin yoluna doğru uzatıyor daha çok ister istemez.

“Siz kimsiniz, beyaz bir gölge görüyorum. Siz misiniz o?”

“Ben hemşireyim.”

“Bir boşluktaım. Burası neresi? Ne işim var burada benim?”

“Bir yangından kurtuldunuz.”

“Kimse bir şey bilmiyor mu? Sağır mı oldum? İşitmiyor muyum, anlamıyor muyum?”

“İyileşeceksiniz. Bir aydır kendinizde değildiniz.”

“Sesler gelip gidiyor ama bir şey anlamıyorum. Kulağımın dibinde uçak yolu gibi bir ses yolu var. Yankı kayalıklarındaymışım gibi...”

“İlginç ama benim söylediklerimi işitmediniz mi?”

“İçimden onun sesi geliyor. Ona n’oldu? Ona, Nilüfer’e?”

“Kim o?”

“Şu işe bak! Kimse bir şey bilmiyor.”

İç evreninde konuşuyordu durmadan Mahir. Belleğinin derinliklerinde yaşantı parçaları yavaş yavaş beliriyor; konuşmak istiyor, yaşadıklarını anlatmak, kendini, varlığını yaşantılarıyla ortaya koymak, kimliğini bulmak istiyordu. Elini yatağının yanındaki korkuluğa bağlamışlardı. Öteki eli parmak uçlarına değin sargılıydı. Yine de sık sık sargılarını çözüp yüzünü yokluyordu elleleriyle. Dokunmak, göremediği yaralarını parmak uçlarıyla görmek istiyordu. Burnunda hâlâ bir is kokusu vardı. Mahallelerinden tanıyordu o kokuyu. O küçükken mahallelerinde çıkan yangınla birlikte ortalığı saran yanık toprak kokusunu anımsıyordu. Yine aynı koku duruyordu burnunun dibinde. Acıyordu. Çocukluğunun ardından çıkıp gelen, yeni bir yanık toprak kokusu, ıslak kumaş kokuları, havayı saran umutsuzluk kokusuydu aslında. Umarsızlığın, yıkılmışlığın kokusu.

Evi yanan adamın günlerce bir taşa çöküp başını ellerinin arasında sıkı sıkı delirdiğini anımsıyordu şimdi bu hastane köşesinde.

Ateş temizler mi demişti yıllar önce öğretmenlerinden biri? Neyi temizliyordu ateş? Akli mi, ruhu mu; eskiyi mi, yeniyi mi? İyileri mi, kötülerini mi? Kimi, kimleri temizliyordu ateş? Kendisini iyi yapan da kötü yapan da insan değil miydi?

Kulaklarında bir su şırıldıyordu. İncecik bir dere şırıltısı gibi bir ses. İşitmiyordu ama içinde söğütlerle gölgeli bir su akıyordu. Hem serinletiyor hem yakıcı bir özlemle dolduruyordu içini.

Doktorlar, hemşireler gelip gidiyorlardı, onları görüyor ama işitmiyordu. Aralarında saydam, ses geçirmeyen bir duvar vardı. Elle yoklanamayan, dille ulaşılamayan, rengin, ışığın geçtiği ama sesin geçmediği bir duvar.

“Bu hastanın kimliği bulunamadı mı daha?”

Uzun boylu, beyaz önlüklü, beden dinleme aygıtını boynuna asmış doktor soruyordu.

Esmer, etine dolgun, orta boylu hemşire üzgün yanıtladı:

“Ne yazık ki kimliği çıkmamış üzerinden. Söylendiğine göre giysileriyle birlikte yanmış.”

“Kimi kimsesi yok mu? Arayan soran?”

“Şimdiye değin kimse de sormadı. Belki yakınları arıyorlardır ama kaybolan kimi zaman kendini bilmezse, yerini nasıl söyleyecek?”

“Çıkar çıkar, yakında çıkar birisi. Gelir tanır hastasını.”

“Umarım.”

“Bakarsınız hasta da kendini tanımaya başlar.”

Hastanın sargılı başını usulca okşadı doktor, yatağın üzerinde duran, sargılı ellerinin üzerine elini koydu, gözlerine baktı; bir şey söyleyecekti ama öylesine anlamsız olacaktı ki söyleyeceği; yüreği burkularak vazgeçti. Boştu, ne söylese boştu...

Masalcı, dinleyenlere baktı. Yorgun mu, bezgin mi anlaşılıyordu. Bakışlarında dinginlikten tedirginliğe, acıdan mutluluğa geçen seyrimler vardı.

Kendini Karşiyaka vapurunda bulduğunda, bedenini içi boşalmış bir çuval gibi duyumsuyordu. Kasları tükenmiş, kemikleri birbirinden uzaklaşmış, kas bağları kopmuş bir beden gibi.

AŞKIN TEMRENİ

*tam senden ayrıldığıım saatlerde
ağzımda bir nar tanesi gibi duruyor adın*

Meserret'in fıskıyesine bakmışım uzun süre. Ellerimi suyun mermer yalağında şıpırdayan suya ateşe dokunur gibi uzatıp çekmişim. O suda bir hayal, yaşanıp geçilmiş gibi görünen ama gerçekte akıp duran bir yaşantı varmış.

Fıskıyenin kıyısında bana bir taht gibi hazırlanmış, genişçe bir koltukta oturuyormuşum o zamanlar; gözlerim kendi içime dönük, bakanların "zararsız bir meczup" diye baktıkları bir adammışım. Arasına elimi uzatır, ellerime sıçrayan küçük su damlacıklarıyla oynarmışım. Karşımda ağızımdan dökülecek öykünün heyecanıla bekleyen insan hevengini görmez, içimde büyüyen sesin beni alıp götüreceği ânı beklermişim. Bir yangının alevlerini tenimde duyar, yalağın suyunu düşlemimdeki ateşlerin üzerine atarmışım avuç avuç. Anlattıklarım ile kendilerinden geçermiş bu insanlar. Büyülemişim; oradakilerden, at yarışlarına meraklı Yekta Şükrü'nün dediğine göre dinleyenleri büyülemişim. Bunların hepsi insan düşlemimdeki gerçekliklerin abartılı söylentisidir. Yaşanan başka, yaşandığı anda anlatılan gerçeklik başkadır her zaman. Yaşadıklarımızı önemseriz biz.

İnsan, nerede kimi dinlerse dinlesin, gönlünden geçeni dinliyor muş gibi algılar anlatılanları. Bilmez miyim? Hem, kimseyi büyülemek gibi bir hünerim yoktur ki... Pohpohlamalardan bir şey öğrenmedim; övgüler bana kendimi anlatmadı; hoşuma gitse de kulak ardı ettim hep. Büyülemek ha!